

ЎҚУВЧИЛАР КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ

Суяров А.М

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, доцент

Аннотация. Педагогик ходимларнинг ҳамкорлиги асосида таълим мазмуни, методи ва ўқитиш технологияларига интеграцион ёндошувни аниқлайдиган янги ахборот таълим муҳити яратилади.

Таянч иборалар: ўқув жараёнининг ахборот базаси, интерфаол мулоқот, визуал материалларни намойиш қилиш, мультимедиа воситалари, электрон ўқитиш тизими.

Ҳозирги кунда таълим-тарбия соҳасини ахборотлаштириш жараёнида ҳосил бўладиган ва қайта ишланаётган ахборот-лар ҳажми кун сайин ортиб ҳамда замонавий компьютер ва телекоммуникацион технологиялари воситалари тез суръатлар билан мукаммаллашиб ва такомиллашиб бормоқда. Бундай шароитда таълим тизимини, шу жумладан ўқитувчи –педагогларни, ўқувчиларни керакли ахборот манбалари билан таъминлаш, уларни тўплаш, сақлаш ва қайта ишлаш усуллари бўйича керакли билим ва малакаларини, яъни компетенциясини шакллантириш муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Педагогик фаолиятнинг ижтимоий ва профессионал шартлари доимий ўзгариб турадиган шароитда ушбу вазифани амалга оширишнинг муҳим омилларидан бири - бу ўқувчиларнинг компетенциясини шакллантиришда замонавий ахборот ва педагогик технологияларидан фойдаланишдир.

Замонавий ахборот ва компьютер технологиялари асосида ўқувчиларнинг компетенциясини шакллантириш қуйидаги йўналишларда амалга оширилади:

- ахборот-телекоммуникацион технологиялар ўрганиш объекти сифатида, яъни янги ахборот технологиялар, уларнинг таркибий қисмлар ва фойдаланиш соҳалари бўйича умумий тушунча ва малакаларга эга бўладилар;
- ахборот-телекоммуникацион технологиялар ўқитиш воситаси сифатида, яъни замонавий ахборот ва педагогик технологиялар асосида билим берилади ҳамда маъруза, амалий ва лаборатория машғулоти компьютерларнинг замонавий дастурий воситалари асосида ташкил этилади;
- ўқув жараёнини бошқариш воситаси сифатида, яъни таълим муассасасининг барча иш фаолияти, шу жумладан ўқув, маънавий-маърифий ва илмий-татқиқот ишлари самарадорли-гини ошириш учун ахборотлаштириш, таҳлил ва башорат қилиш тизимини яратиш воситалари ўргатилади;

– илмий-татқиқот ва педагогик изланишлар самарадорлигини ошириш учун замонавий ахборот тизимларини яратиш ва татбиқ этиш бўйича билим ва малакалар шакллантирилади.

Замонавий ахборот ва компьютер технологияларидан фойдаланиб ўқучиларнинг компетенциясини шакллантиришда асосий эътибор ахборот ресурслари ва жамиятнинг ахборотлашуви, Интернет тармоғидан ахборотлар излаш ва топиш, таълим тизимида янги ахборот технологиялари фойдаланиш, ахборот технологиялари асосида ўқув-услугий ва педагогик-татқиқот фаолиятларни шакллантириш мавзуларни ўзлаштиришига қаратиш муҳим ҳисобланади:

Таълим муассасаларида ўқувчилар компетенциясини ривожланишини таъминлайдиган, ижтимоий талабларини қондиришга ҳамда ўқувчиларни ўз иқтидорини, билимини, малакасини намоиш қилишга йўналтирилган, шунингдек уларнинг маданий, таълимий ва илмий салоҳиятини, яъни компетентлигини ривожлантириш ва бошқаришга мўлжалланган ахборот тизимини яратиш зарурияти пайдо бўлмоқда. Бунда замонавий ахборот коммуникацион технологиялари воситалари билан амалга ошириладиган ҳар қандай мулоқот уларни ахборот тизимини кенгайтириш, билим эгаллаш ва мустақил таълим олиши учун шароитлар яратиш, таълим-ахборот ресурсларидан ўз педагогик фаолиятида фойдаланиш, мулоқотда бўлиш, зарур маълумотларни излаш ва топиш, тармоқнинг турли турли ижтимоий ва таълимга оид сайтларида ишлай олиш, шу билан бирга компетенциясини ривожлантириш имкониятини беради.

Ўқувчилар компетенциясини ривожлантириш ахборот тизими таълим сифатини таъминлаш ва таълим жараёни барча субъектлари ривожланиши, ўқувчиларнинг мустақил билиш ва илмий-изланиш фаолиятига керакли шароитларни яратишга йўналтирилган ахборот-tizимидир.

Бундай турдаги ахборот тизими таълим тизимида компьютер техникаси ва телекоммуникацияларни жорий қилиш шароитида ўз самарадорлигини намоиш қила олади. Замонавий компьютер технологияларининг таълим тизимида жорий қилиниши ахборот тизимини ривожлантириш бўйича энг муҳим имкониятлардан бири эканлигини кўрсатмоқда..

Ахборот тизимининг асосий функциялари қуйидагилар:

- таълим соҳаси да мустақил таълим олиш, малака ошириш ва ўз устида мукамал ишлаш фаолиятини ташкил этишда ёрдам бериш;
- илғор педагогик тажрибаларни ўрганиш, умумлаштириш ва иш фаолиятида улардан фойдаланиш;
- касбий фаолият ва бошқа соҳаларга тегишли ахборотларни йиғиш, сақлаш ва қайта ишлаш;

- билим ва маҳоратларини янгилаш ва чуқурлаштириш;
- дарс жараёнини янги ахборот ва педагогик технологиялар асосида ташкил этиш.

Ахборот тизими ўқувчилар, педагоглар ва таълим ходимлари учун услубий муҳит яратиш, керакли ахборотдан самарали фойдаланиш, замонавий ахборот манбаларидан услубий ёрдам олиш, ўз фаолияти юзасидан керакли билим, кўникма ва малакани шакллантириш учун хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Беспалов П. В. «Компьютерная компетентность в контексте личностно-ориентированного обучения» //Педагогика.- 2003, №4. -ст. 45-50
2. Абдуллаева Б.С. Фанлараро алоқадорликнинг методологик - дидактик асослари. (Ижтимоий-гуманитар йўналишдаги академик лицейларда математика ўқитиш мисолида): Пед. фан. доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган дис. –Т.: ЎзПФТИ, 2006. – 264
3. Демин А. Ю. Информатика. Лабораторный практикум: учебное пособие для среднего профессионального образования / А. Ю. Демин, В. А. Дорофеев. — Москва: Издательство Юрайт, 2019. – 133 с.
4. Ф.Закирова ва бошқ. Электрон уқув-методик мажмуалар ва таълим ресурсларини яратиш методикаси. Методик кулланма, Т.: ОУМТВ, 2010. - 576.
5. Суяров А.М. Formation of information and communication competence of the teacher as an one of the main tasks of modern education. Web of Scientist: International Scientific Research Journal. Volume 4, Issue 4, April-2023.–С.243-257.